

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ 8

1. ÜNİTE /KADER İNANCI-1

Kader

Bir şeye gücü yetmek, biçimlendirmek, planlamak, ölçü ile yapmak, kıymetini bilmek, mukayese etmek anlamlarına gelir.

Sözlük anlamı

Kader

Allah'ın sonsuz ilmi ve kudretiyle, evrende olmuş ve olacak olan her şeyi takdir etmesidir.

Terim anlamı

Varlıkları istediği şekilde ve biçimde yaratması, insanların özgür iradeleriyle yapacaklarını Allah'ın önceden bilmesi ve düzenlemesine **kader** denir.

- "O, karanlığı yarıp sabahı çıkarandır. Geceyi dinlenme zamanı, Güneşi ve Ayı da ince birer hesap ölçüsü kıldı. Bütün bunlar mutlak güç sahibinin, hakkıyla bilenin takdiridir (ölçüp biçmesidir)."

(En'âm suresi, 96. ayet.)

KAZA
Sözlük Anlamı

Hükmetmek, emretmek, yaratmak ve gerçekleştirmek anlamlarına gelir.

KADER
Sözlük Anlamı

Ezelden bilinen ve takdir edilen şeyin, yeri ve zamanı geldiğinde Allah tarafından yaratılması demektir.

Örneğin; "Su 100 derecede kaynar." kuralı **kader** kavramını ifade ederken, 100 dereceye ulaşan suyun kaynaması da **kazadır**.

- Kaza kelimesi Kur'an-ı Kerim'de Yüce Allah'ın varlıklara karşı karar, emir ve fiillerini ifade etmek için kullanılmaktadır.

- **“Böylece onları, iki günde (iki evrede) yedi gök olarak yarattı ve her göğe kendi işini bildirdi. En yakın göğü kandillerle süsledik ve onu koruduk. İşte bu, mutlak güç sahibi ve hakkıyla bilen Allah'ın takdiridir.”**

(Fussilet suresi, 12. ayet.)

- Kader inancının hadislerde de karşılığı vardır.
- Hz. Peygamber (s.a.v.), Cibril hadisi diye bilinen hadiste açıklandığı gibi kadere imanı, iman esasları arasında saymıştır.

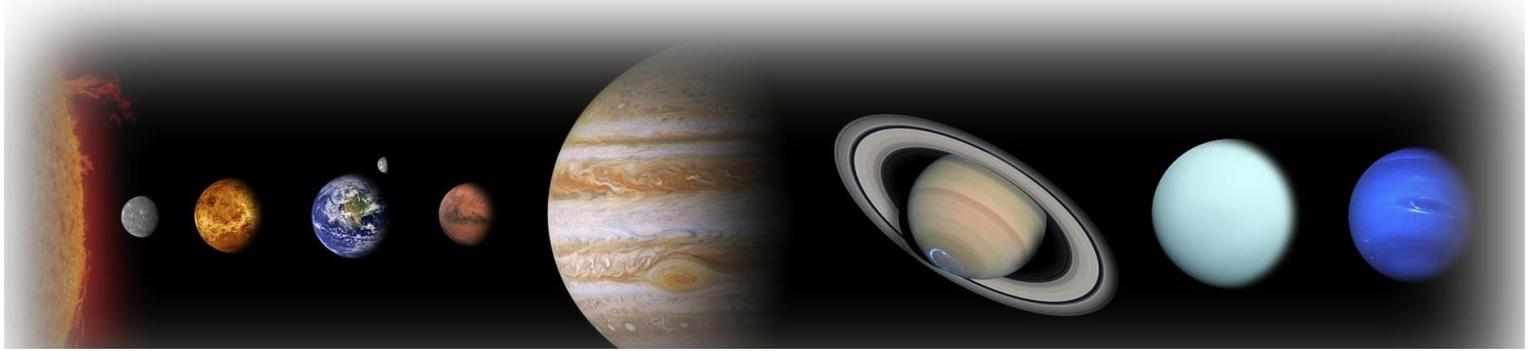

- Cebrail (a.s) Hz. Peygambere "*Bana iman hakkında bilgi ver.*" dedi.
- Resûlullah şöyle buyurdu: "*Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine ve âhiret gününe iman etmendir. Keza hayrı ve şerriyle kadere inanmandır.*" cevabını vermiştir.

(Müslim, İman, 1.)

- Evrende var olan her şey Allah'ın (c.c.) yaratmasıyla oluşmuştur. Bu yaratma planlı ve ölçülüdür.

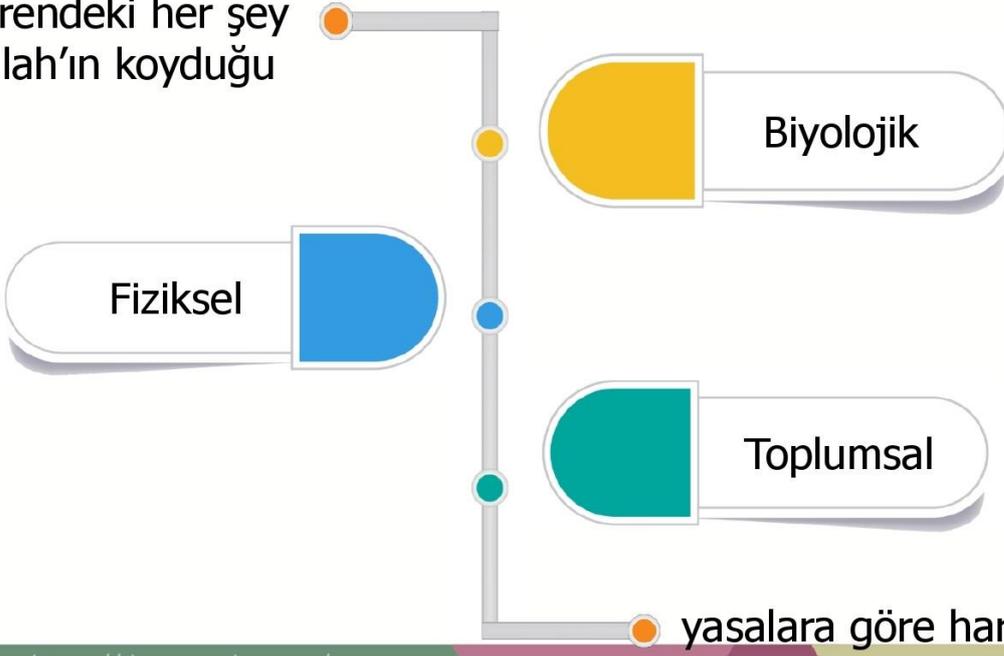
- **"O, yedi göğü tabaka tabaka yaratandır. Rahmân'ın yaratışında hiçbir uyumsuzluk göremezsin. Bir kere daha bak! Hiçbir çatlak ve düzensizlik görüyor musun?"**

(Mülk suresi, 3. ayet.)

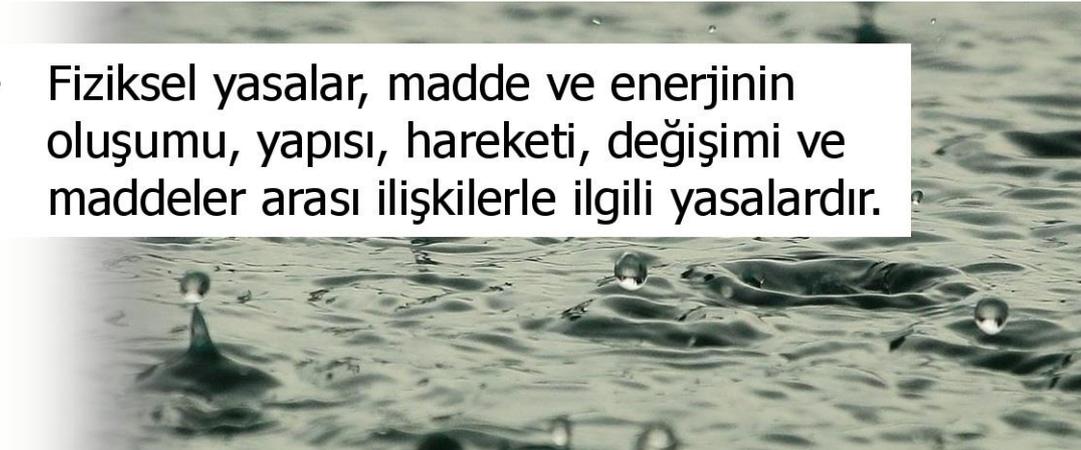
Kader ve Evrendeki Yasalar

Evrendeki her şey
Allah'ın koyduğu

Allah'ın evrendeki uyumu
sağlamak için koyduğu bu yasalara
sünnetullah veya **âdetullah**
denir.

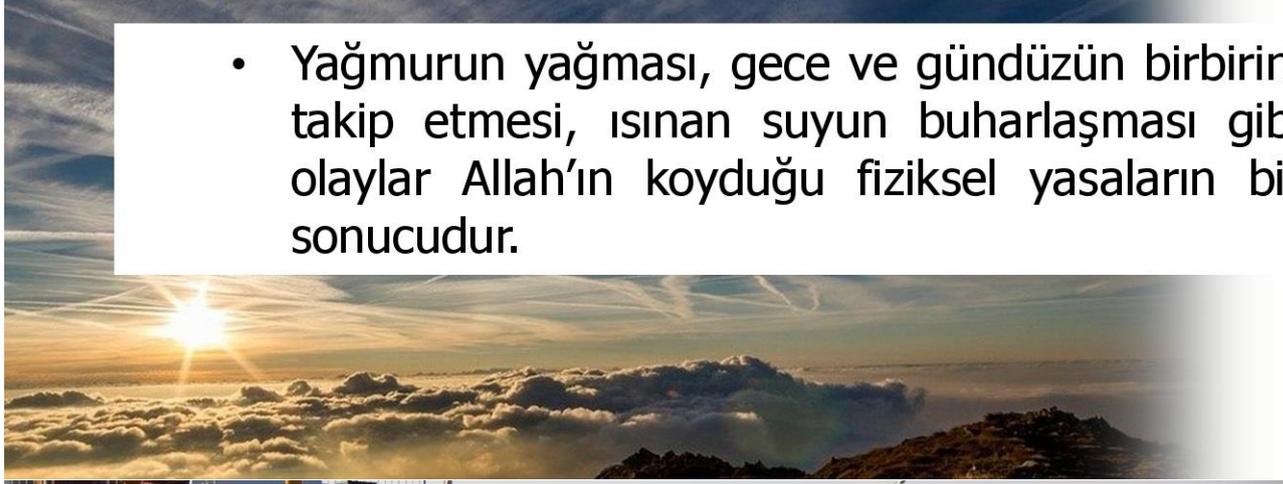
- Fiziksel yasalar, madde ve enerjinin oluşumu, yapısı, hareketi, değişimi ve maddeler arası ilişkilerle ilgili yasalardır.

- Allah'ın koyduğu bu yasalar evrenseldir.
- Deneysel gözlem ve araştırmalar sonucu insanlar tarafından tespit edilir.

- Yağmurun yağması, gece ve gündüzün birbirini takip etmesi, ısınan suyun buharlaşması gibi olaylar Allah'ın koyduğu fiziksel yasaların bir sonucudur.

- Suyun kaldırma kuvvetiyle gemilerin denizlere ve okyanuslara açılarak insanlara fayda sağlamaları, Allah'ın evrende yarattığı değişmez fiziksel yasalar sayesinde.

- Canlıların doğması, gelişmesi ve üremesi gibi olaylar biyolojik yasalar kapsamında değerlendirilir.
- Yüce Allah bitki, hayvan ve insanların yapı ve işlevlerini biyolojik yasalara bağlı kılmıştır.

- **“Allah sizi topraktan, sonra nutfeden yarattı. Sonra da sizi birbirinize eş kıldı. O’nun bilgisi olmadan hiçbir dişi ne gebe kalır ne doğurur...”**

(Fâtır suresi, 11. ayet.)

- Toplumun sağlıklı bir şekilde varlığını sürdürebilmesi için uyması gereken yasalara toplumsal yasalar denir.
- Allah, evrendeki düzen için fiziksel ve biyolojik yasalar koyduğu gibi toplumların düzeni için de toplumsal yasalar koymuştur.

gibi ilkeler toplumsal yasaların temelini oluşturur.

2. İnsanın İradesi ve Kader

İnsan iradesi ve kader

İnsan akıl ve irade sahibi bir varlıktır.

İnsan eylemlerinden sorumludur.

İnsana düşünme yeteneği verilmiştir.

İnsana vahiyle doğru yol gösterilmiştir.

İnsan özgür bir varlıktır.

- İnsanın akıllı ve irade sahibi olması davranışlarından sorumlu olması anlamına gelir.
- Bu yüzden kader; insanın akıl ve sorumluluk sahibi olmasıyla yakından ilgilidir.

- Allah'ın insana verdiği en büyük nimetlerden biri olan akıl, insanı diğer canlılardan ayıran en temel özelliktir.

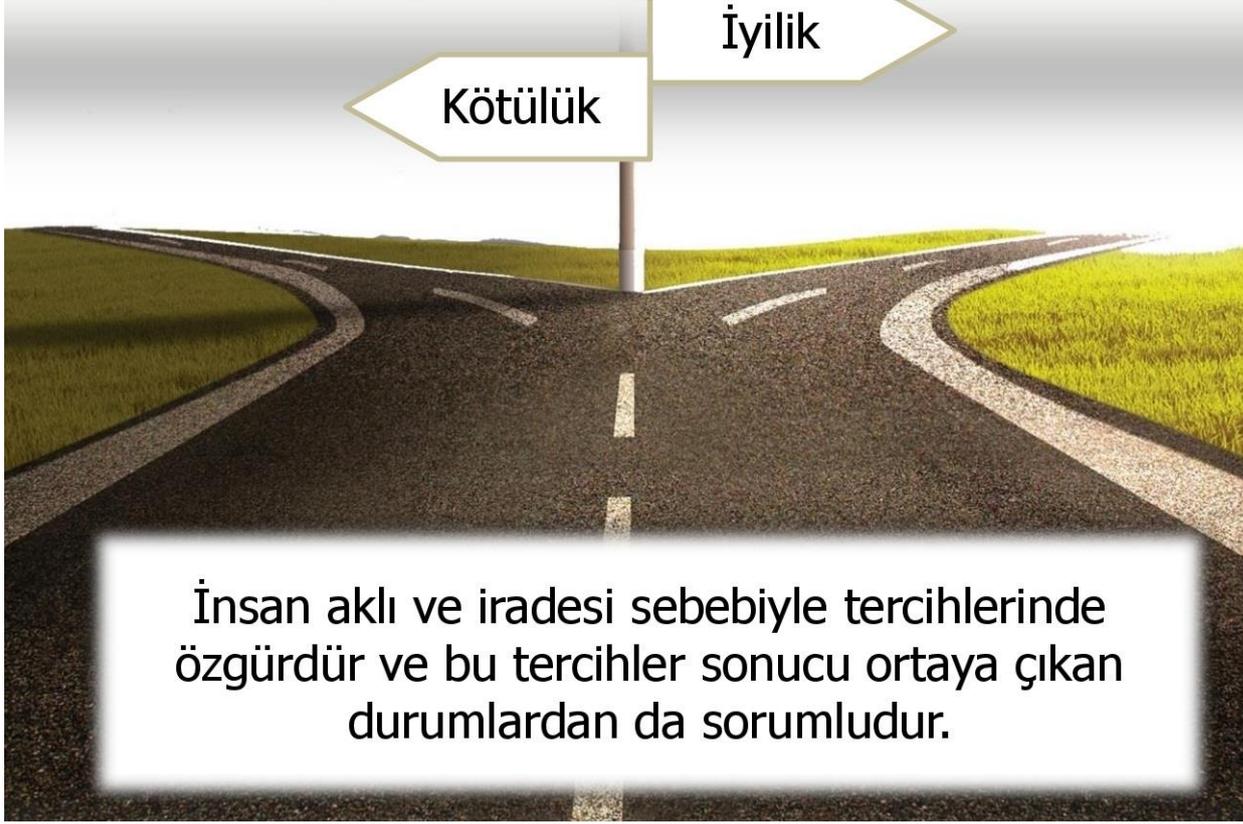

- İslam dinine göre Allah'ın emir, yasak ve öğütlerine insanın muhatap olmasının sebebi, onun akıl ve irade sahibi olmasıdır.
- Akıllı olmanın insana yüklediği sorumluluk Kur'an-ı Kerim'de şöyle dile getirilmiştir:
- **"Bu Kur'an; kendisiyle uyarılınsınlar, Allah'ın ancak tek ilah olduğunu bilsinler ve akıl sahipleri düşünüp öğüt alsınlar diye insanlara bir bildiridir."**

(İbrâhîm suresi, 52. ayet.)

Bir kimsenin verdiği kararların sonuçlarını üstlenmesi, yaptığı ya da yapması gerekirken yapmadığı işlerden dolayı hesap vermek zorunda olmasıdır.

- **“Kim iyi bir iş yaparsa faydası kendisinedir ve kim kötülükte bulunursa zararı kendisinedir...”**

(Fussilet suresi, 46. ayet.)

- Allah, insanı akıllı bir varlık olarak yaratmış ve ona seçme ve tercihte bulunma imkânı sağlayan irade vermiştir.

Dileme, tercih etme, karar verme ve bunlar için gerekli güç ve yeteneğe sahip olmayı ifade eden irade, küllî ve cüzî olmak üzere ikiye ayrılır.

- İnsan davranışları zorunlu ve seçime dayalı olmak üzere iki kısımdır.
- Yazı yazmak, oturmak, kalkmak, çalışmak, namaz kılmak, iyi veya kötü davranışta bulunmak özgür irademizle seçerek yaptığımız davranışlardandır.
- Kişinin bu sorumluluk alanına **cüzî irade** denir.

- Ancak insanın iradesinin dışında olan şeyler de vardır.
- Kalbimizin çalışması, nefes alıp verişimiz, midemizin yiyecekleri sindirimi irademiz dışında gerçekleşir.
- Ne zaman, nerede, hangi anneden doğacağımıza; hangi ırktan olacağımıza biz karar veremeyiz.
- Göz rengimiz, ten rengimiz, saç rengimiz bütün bunlar bizim irademiz dışında Yüce Allah'ın takdiri ile gerçekleşir. Bu alana ise **küllî irade** denir.

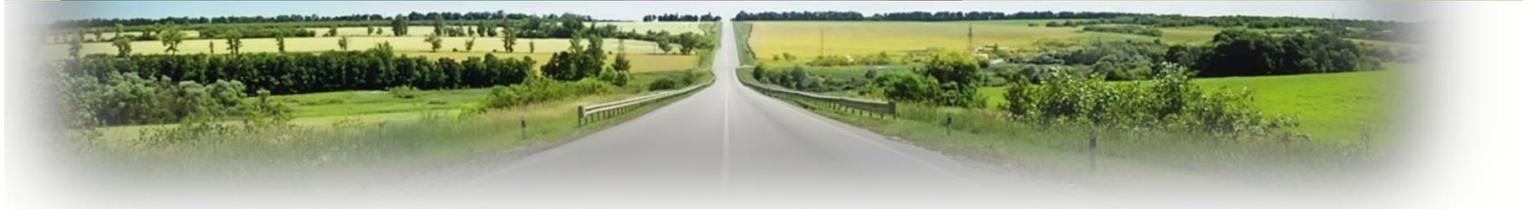
Külli İrade

Allah'ın istediğini istediği gibi dilemesi ve seçmesi olan küllî irade Allah'ın mutlak ve sınırsız iradesidir.

Cüzi İrade

Allah tarafından insana verilen sınırlı özgürlük ve insanın tercih etme kabiliyetidir.

- Yüce Allah insana tercihlerini doğru bir şekilde yapması için rehber olmak üzere peygamberler ve ilahî kitaplar göndermiştir.
- Bütün bu imkânları insana bahşeden Allah, onun seçimlerini de özgür iradesine bırakmıştır.